

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 18.

Fylke: Nordre Trondelag.

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Høylandet.

Emne: Juletre og juletrøm

Bygdelag: Høylandet.

Oppskr. av: Peder Pedersen

Gard: Brønner

(adresse): Høylandet i Stamdal. G.nr. 87. Br.nr. 4.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. B. Elle om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Silsno. 1.

Juletre er no alment. Brukt her i bygda.

" 2.

Første gongen eit barn i bygda var med nytta i heimem var i 1874. Og skuleleiar og kyrkjens iida var med heimen var - den fyrste her på desse tian tane som tok juletre i bruk. Min eldste bror - O. S. Svendsen dekk - som den gongen gjekk på Thales saminne - kom det året heime til jule, og han var det som gjorde i stand det fyrste juletre i heimem var.

" " 3.

Først lenge etter tok ein til å nytte juletre på festar og samantomar. I fyrstvinga var Soleis juletre berre nytta i heimem.

" " 4.

Fyrst juletre kom i bruk - var stovv eller det eg her høyrde pynta med juletrær der ein hadde slit eller med kvistar og gran. Så juletre var det strødd hakka einu.

" " 5.

Dei grønta to stene var sette i vasa, - små kvistar eller lekmande. Dette var so plastera på hjell på veggen eller på små bord. Etter at ein i heimem tok til å nytte juletre - er det no almindelig, at ein framleis pyntar opp i korra med eit eller annan slag grønt.

" " 6.

Storleik og juletre rekkar seg alle høgda

2

av det komer der breel skal stå. Ein vil
velst ha eit so høgf. lue at det mair frū golv
kil loft.

1. 7^a

I dei fyrste åra juletreet vart nytta her. vart
det alltid pynta med meime laga pynt av
farga paper. i form av "lontu", "koryu" og "slor".
Eitt om sumn tok ein og kil a lake kil meime =
bata "katarnenn" og "katarnu" som vart hengde
på treet kil stas. Seinare v ein meier og
meier gått over til a nytte juletrypynt som er
a ja kjopt. Pa eit juletre mair ein allori satne
julestemma og eit eller fleire norske flagg.
Fira 1940-45 vart det norske småflagga
som sette den kelle farga på juletreet. i dei aller
fleste heimane her.

2. 7^b

Ein har her i bygda alltid nytta lys på juletre-
et. I min barndom künde ein ikkje julekjopt
slike lys her, men da nytta ein omra talglys som
vart stjøpke kil det brukt

3. 8.

Krågam alltid har det vanleg som anden kias-
mora eller heidenden som har stått for pynt-
inga av juletreet. Bygdeen vart den skikken
på jarnman står med laj framleis. Borna
skal hilet ikkje sjå juletreet - for aet v gjort
i stant kil høglida, og alle v i festbernad.

4. 9.

Juletreet står i dei fleste heimane frilt på gol-
vet. Men i den seinare kil trar ein og har
pynta eit eller fleire omra juletre som bli
sette på ein stol eller eit bord på sovromma
at borra.

5. 10.

Juletreet bli om julefesten ikkje lunde for ein har
ete kil kules og kornfacka har gjort fra sig
oppvasken eller matnald. Da bli juletreet
flytt midt på golvet i stova og lysene kende
og gorsen kring juletreet kil kil. Om nyttais

2de bladet
Fetsp. 11. -

" " 12.

" " 13.

" " 14.

" " 15.

" " 17.
18.

eftan gjer ein litteins.

Unde gongu kring juletreet. bli det songe
flein av dei mest vanlege julesalmar, noke
av dei pedralarsongar borna had lott.

I gamal tid var juletreet borte ut ein av dei fyrste
dagane på nysaret. Men no for lida trær og noke
brett. bli ståande innu nielt til ovv hjuandagen

Da g var eing. var det vanleg at borna fekk
hæuske juletreet, julekalden.

Sto for lida - & det varte slutt med a hæuske
juletreet - av di ein ikkje lenger fongsrei hæet.
med noke som er etande.

Her på Fjellandet nyttar ein alltid gran
til juletre - dattu er so mjøke av det lee-
slaget. Men likvel er det ikkje so lett a
ferme et granbæuske ein er valmjøke
med. No er a nemleg vera passelig høg,
vakkert hjeleforma med fine grønne
kvistar, som ovvalt vill lett og regelmessig
kring leggje. Mykje godt plau fækk leita ut
om siimann det hæet som skal nyttast
som juletre.

Her bli det ikkje sporsmål om noke slitt.
I dei heimane, som ikkje har høve til a
høge juletre i eigin skogen - får alltid
lov til a leike seg eit tre hos ein eller ann-
man gardbrukar

Er ikkje kjend med.

Sjole kan og ikkje minnest at det vart
bort ein og stridd halm på stovegolvet
om julekalden. Men min mor som var
født 1827 fortalde at i hennar fyrste barn-
døms ai vart dette gjort. Ætkevel ho fortal-
de vart denne halmen bort eit alt hje
jule dag

4
Sp. 2.

eg har ekkje grunn til å trø at denne
nelmen var bote saman i vordet

3.

Min mor sa; at halmen var skredd ut over
golvet; og ho lagde til: For oss borra tok no
gola lill; for no var det rikkig høysent.
So stunde vi røke og veldi oss i julehalmen
so anstje vi vilde.

4.

Ho minndi ekkje nok om at dei skilde sove
i halmen golaralla. So truleg var ekkje det
skikken her.

eg kan minnast frå min barndom at
far og mor oppvoda oss borra som reias
eftan å sjå eller på stovgolvet med det
fand. eit eller fleire byggtorn. So desse
skilde ein sjå om det var god eller klein
avling av korn til seirnaut. Fann ein
eit stort. lübbi korn - var det god ai; var
kornet derimot lite og dårleg var det klein
ai. Som oftast fann vi korn på golv.
og då heldt eit füllvordig korn. Minne fordes
hadde nok sytt for det, vil eg trø.
Min skikken - Hadde jomn - skive og vel
frå den tid ein brøkte å berast i jule-
ndom - ekkje det far seirare fortalde
meg.

3969